

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa predkladá ako iniciatívny návrh.

V Čl. I. sa navrhuje v reakcii na aktuálnu situáciu týkajúcu sa šírenia ochorenia Covid-19 upraviť podmienky nároku na ošetrovné a nemocenské. Cieľom navrhovanej právnej úpravy je zlepšiť finančnú situáciu poberateľov nemocenského a ošetrovného a pomôcť čiastočne zmierniť negatívne finančné dopady na zamestnávateľov.

Vo vzťahu k nároku na dávku nemocenské sa navrhuje v prípadoch karanténneho opatrenia a izolácie nariadeného/nariadenej v súvislosti s šírením ochorenia Covid-19, ustanoviť vznik nároku zamestnanca na nemocenské vyplácané Sociálnou poisťovňou už od 1. dňa dočasnej pracovnej neschopnosti (DPN). Podľa aktuálneho právneho stavu nárok na nemocenské vzniká zamestnancovi až od 11. dňa DPN, pričom za prvých 10 dní patri zamestnancovi nárok na náhradu príjmu pri DPN, ktorá je hradená zamestnávateľom. V týchto prípadoch sa teda navrhuje odbremeniť zamestnávateľov od platenia náhrady príjmu pri DPN. Zároveň sa navrhuje, aby v čase krízovej situácie súvisiacej s Covid – 19 bola v prípadoch, v ktorých je poistencovi nariadená karanténa alebo izolácia výška nemocenského 55 % denného vymeriavacieho základu už od prvého dňa DPN. Aktuálne je to počas prvých troch dní čerpania nemocenského resp. náhrady príjmu pri DPN iba 25 %.

Vo vzťahu k ošetrovnému sa navrhuje nastálo upraviť okruh poistencov, ktorí budú mať nárok na ošetrovné. Na ošetrovné budú mať v zmysle navrhovanej právnej úpravy nárok osoby, ktoré sa budú v prípadoch, kedy je dieťaťu nariadené karanténne opatrenie a izolácia, v prípadoch uzatvorenia zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, respektíve v prípadoch, kedy osoba, ktorá sa o dieťa stará, nemôže z objektívnych dôvodov zabezpečiť túto starostlivosť, starať o dieťa mladšie ako 11 rokov, resp. 18 rokov v prípade, ak ide o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.

V čase krízovej situácie súvisiacej s Covid – 19 sa v takýchto prípadoch a v prípade, ak poistenec osobne a celodenne ošetruje dieťa do dovŕšenia šestnásteho roku veku, ktorého zdravotný stav podľa potvrdenia príslušného lekára nevyhnutne vyžaduje ošetrovanie inou fyzickou osobou, bude ošetrovné vyplácať počas celej doby trvania potreby starostlivosti/ošetrovania.

Navrhuje sa pojmovy zosúladiť definície prekážok v práci v zmysle zákonníka práce a podmienok nároku na ošetrovné.

Základným cieľom úpravy zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v Čl. III., je posilniť nástroje služieb zamestnanosti, ktoré umožnia zmierniť negatívne vplyvy karanténnych opatrení, najmä čo sa týka zamestnancov, zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie uznesením vlády SR č. 111 z 11. marca 2020 podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlásením núdzového stavu uznesením vlády

SR č. 114 z 15. marca 2020 z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným korona vírusom SARSCoV-2 na území Slovenskej republiky.

V tejto súvislosti sa s cieľom podpory odstránenia dopadov tejto situácie na zamestnanosť a trh práce navrhuje medzi aktívne opatrenia na trhu práce zaradiť aj projekty na podporu udržania pracovných miest, vrátane pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočnej situácie a v období po ich skončení. Prostredníctvom tohto nástroja tak bude možné realizovať projekty na kompenzáciu zamestnávateľov, resp. SZČO, ktorí udržia pracovné miesta aj napriek povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe uznesenia Ústredného krízového štábu, resp. tak museli urobiť v dôsledku ochrany zdravia svojich zamestnancov, poklesu zákaziek alebo výpadku subdodávateľov.

Zároveň sa v tejto súvislosti navrhuje odložiť termín plnenia niektorých povinností fyzických a právnických osôb vyplývajúcich zo zákona o službách zamestnanosti a taktiež sa navrhuje umožniť občanom v tomto období podanie žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom elektronických prostriedkov bez kvalifikovaného elektronického podpisu.

Sledované vybrané vplyvy navrhovaného opatrenia podľa Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov sú zhodnotené v priloženej doložke vybraných vplyvov, v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu a v analýze sociálnych vplyvov.

Vládny návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a zákonmi, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.